

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN THANH HẢI

**NGHIÊN CỨU, ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP
GÓP PHẦN CHO CÔNG TÁC PHÒNG CHÁY
CHỮA CHÁY RỪNG TẠI HUYỆN QUẢNG NINH,
TỈNH QUẢNG BÌNH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN THANH HẢI

**NGHIÊN CỨU, ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP
GÓP PHẦN CHO CÔNG TÁC PHÒNG CHÁY
CHỮA CHÁY RỪNG TẠI HUYỆN QUẢNG NINH,
TỈNH QUẢNG BÌNH**

Ngành: Lâm học

Mã số: 8.62.02.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đặng Kim Tuyền

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan các số liệu thu thập đề tài nghiên cứu đều được tiến hành tại huyện Quảng Ninh - tỉnh Quảng Bình, kết quả trong luận văn là trung thực và được thực hiện bởi chính tác giả cùng nhóm nghiên cứu của Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên.

Tác giả

Nguyễn Thanh Hải

LỜI CẢM ƠN

Sau thời gian tham gia học tập lớp học đào tạo trình độ Thạc Sĩ -Lâm học K26D, giai đoạn 2018-2020 của Trường Đại học Nông Lâm-Đại học Thái Nguyên tổ chức, được quý thầy cô truyền đạt những kiến thức và kỹ năng với các chuyên đề khác nhau.

Để hoàn thành luận văn cuối khóa này tác giả xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến tập thể thầy, cô giáo giảng viên Khoa Lâm Nghiệp, Phòng Đào tạo bộ phận Quản lý Sau Đại học và lãnh đạo trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã giảng dạy, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập. Đối với địa phương, tác giả đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của chính quyền địa phương, bà con các thôn bản tại các xã Trường Xuân, Trường Sơn và Vinh Ninh huyện Quảng Ninh, tỉnh Quảng Bình nơi mà tác giả đã đến thu thập số liệu thực hiện đề tài. Nhân dịp này, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn đối với sự giúp đỡ quý báu đó.

Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới cô giáo TS. Đặng Kim Tuyền, người đã nhiệt tình chỉ bảo hướng dẫn để tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin cảm ơn gia đình, đồng nghiệp và bạn bè đã giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và thực hiện luận văn.

Thái Nguyên, tháng năm 2020

Tác giả

Nguyễn Thanh Hải

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
3.1. Ý nghĩa khoa học	3
3.2. Ý nghĩa thực tiễn của đề tài	3
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	4
1.1. Tổng quan tài liệu nghiên cứu	4
1.2. Tổng quan về khu vực nghiên cứu	18
CHƯƠNG 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	24
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	24
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu	24
2.1.3. Địa điểm thực hiện đề tài	24
2.2. Nội dung nghiên cứu	25
2.3. Phương pháp nghiên cứu	26
2.3.1. Quan điểm và cách tiếp cận của đề tài	26
2.3.2. Phương pháp thu thập	27
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	31
3.1. Hiện trạng tài nguyên rừng và tình hình cháy rừng tại khu vực nghiên cứu giai đoạn 2015-2019	31

3.2. Các yếu tố ảnh hưởng tới công tác PCCCR tại địa bàn nghiên cứu.	35
3.3. Nghiên cứu xác định mùa cháy rừng và phân vùng trọng điểm cháy rừng	39
3.3.1 Xác định mùa cháy rừng tại khu vực nghiên cứu	39
3.3.2. Ảnh hưởng của thảm thực vật tới cháy rừng	40
3.4. Đánh giá công tác phòng chống cháy rừng tại khu vực nghiên cứu giai đoạn (2015-2019)	49
3.4.1. Các công tác phòng chống cháy rừng chủ đạo	49
3.4.2. Một số luật và văn bản liên quan đến công tác PCCCR.....	53
3.4.3. Sự tham gia của người dân trong công tác khoán bảo vệ rừng, khoanh nuôi tái sinh rừng và phòng cháy chữa cháy rừng.	53
3.4.4. Công tác tuyên truyền PCCCR tại khu vực nghiên cứu	56
3.4.5. Các biện pháp kỹ thuật PCCCR tại địa phương.....	58
3.5. Những thuận lợi, khó khăn và đề xuất một số giải pháp góp phần cho công tác phòng cháy chữa cháy rừng huyện Quảng Ninh, Quảng Bình.....	58
3.5.1. Thuận lợi	58
3.5.2. Khó khăn	59
3.5.3. Một số giải pháp góp phần cho công tác PCCCR.....	61
KẾT LUẬN, TỒN TẠI, KIẾN NGHỊ	66
1. Kết luận	66
2. Tồn tại	69
3. Kiến nghị	69
TÀI LIỆU THAM KHẢO	70
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

BCH	: Ban chỉ huy
BNN&PTNT	: Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
HKL	: Hạt Kiểm lâm
NN&PTNT	: Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
PCCCR	: Phòng cháy chữa cháy rừng
QLBVR	: Quản lý bảo vệ rừng
UBND	: Ủy ban nhân dân
VLC	: Vật liệu cháy

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Phân cấp nguy hiểm cháy rừng ở Nga.....	6
Bảng 1.2. Mùa cháy rừng và các vùng sinh thái	11
Bảng 1.3. Phân cấp nguy cơ cháy rừng theo chỉ tiêu tổng hợp P	13
Bảng 1.4. Cấp nguy hiểm cháy thêm yếu tố gió của A.N Cooper (1991)	14
Bảng 1.5. Phân cấp cháy rừng theo độ ẩm VLC của T.S Bế Minh Châu.....	16
Bảng 3.1. Hiện trạng tài nguyên rừng huyện Quảng Ninh, tỉnh Quảng Bình.....	31
Bảng 3.2. Hiện trạng sử dụng đất xã Trường Xuân, Trường Sơn và Vĩnh Ninh, huyện Quảng Ninh, tỉnh Quảng Bình.....	32
Bảng 3.3. Tình hình cháy rừng tại khu vực nghiên cứu từ 2015-2019.....	33
Bảng 3.4. Tổng hợp trung bình yếu tố thời tiết 5 năm (2015 - 2019) tại huyện Quảng Ninh, tỉnh Quảng Bình	36
Bảng 3.5. Nhiệt độ và lượng mưa trung bình 5 năm (2015 - 2019) của khu vực nghiên cứu	39
Bảng 3.6. Kết quả điều tra tầng cây cao ở các trạng thái rừng	41
Bảng 3.7. Kết quả điều tra cây bụi thảm tươi ở các loại rừng	42
Bảng 3.8. Kết quả điều tra cây tái sinh	43
Bảng 3.9. Khối lượng VLC ở các loại rừng tại khu vực nghiên cứu.....	45
Bảng 3.10. Độ ẩm vật liệu cháy	46
Bảng 3.11. Phân cấp khả năng xuất hiện cháy rừng xã Trường Xuân, Trường Sơn và Vĩnh Ninh dựa vào độ ẩm vật liệu cháy	46
Bảng 3.12. Đặc điểm rụng lá của các loài cây tầng cao trong trạng thái rừng gỗ tự nhiên tại khu vực nghiên cứu.....	47
Bảng 3.13. Kết quả điều tra phỏng vấn về công tác khoán bảo vệ rừng, khoán nuôi tái sinh rừng và PCCCR tại khu vực nghiên cứu.....	54
Bảng 3.14. Kết quả thực hiện công tác tuyên truyền PCCCR tại khu vực nghiên cứu năm 2019	56

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Tam giác lửa.....	5
Hình 2.1. Phương hướng giải quyết vấn đề của đề tài.....	27
Hình 3.1. Biến động lượng mưa và nhiệt độ khu vực nghiên cứu trong 5 năm (2015 - 2019).....	39
Hình 3.2. Lập OTC điều tra tầng cây cao ở các loại rừng.....	42
Hình 3.3. Thu thập mẫu vật liệu cháy tại rừng.....	44
Hình 3.4. Sơ đồ chỉ đạo phối hợp giữa các lực lượng hỗ trợ chủ rừng chữa cháy rừng.....	52
Hình 3.5. Sự tham gia của người dân trong PCCCR tại khu vực nghiên cứu.....	55
Hình 3.6. Công tác diễn tập PCCCR tại địa phương.....	62

MỞ ĐẦU

1. Đặt vấn đề

Rừng là bộ phận vô cùng quan trọng đối với sinh quyển và có ý nghĩa lớn trong phát triển kinh tế xã hội, sinh thái môi trường. Rừng đảm bảo duy trì sự sống cho mọi sinh vật trên trái đất, cho con người, bảo vệ môi trường, bảo vệ nguồn gen, tạo khu vui chơi nghỉ dưỡng cho con người.

Rừng có vai trò rất quan trọng trong đời sống con người, điều đó được khẳng định trong nhiều Công ước quốc tế mà chính phủ Việt Nam đã ký kết như CITES - 1973, RAMSA - 1998, UNCED - 1992, CBD - 1994, UNFCCC - 1994, UNCCD - 1998.

Nước ta hiện nay có trên 14 triệu ha rừng trong, đó có hơn một nửa là các loại rừng dễ cháy, chính vì vậy, công tác PCCCR luôn được đặt ra là một trong những nhiệm vụ quan trọng và cấp bách của các cấp, các ngành và toàn xã hội. Việc phổ biến kiến thức liên quan đến PCCCR là một trong những giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả trong việc triển khai thực hiện công tác PCCCR trên toàn quốc nói chung và lực lượng kiểm lâm nói riêng.

Tuy nhiên, dưới sức ép của sự gia tăng dân số và nhu cầu xã hội ngày càng tăng về mọi mặt như phá rừng lấy gỗ, củi và săn bắt động vật, tập quán du canh du cư, đốt nương làm rẫy của đồng bào miền núi, nạn khai thác rừng, cơ chế chưa hợp lý, đã làm cho nguồn tài nguyên này bị suy giảm mạnh. Một trong những nguyên nhân dẫn đến sự suy giảm mạnh diện tích rừng phải kể đến là cháy rừng.

Cháy rừng làm suy giảm nhanh diện tích rừng có giá trị kinh tế, làm cho diễn thế theo chiều hướng đi xuống, các loài sinh vật còn sót lại sinh trưởng kém, dễ bị sâu bệnh, năng suất thấp. Ngoài ra cháy rừng còn gây thiệt hại đến tính mạng con người, môi trường, kinh tế, làm mất đi nhiều loài động thực vật quý hiếm dẫn đến suy giảm sự đa dạng sinh học...

Ở Việt Nam mỗi năm xảy ra hàng trăm vụ cháy thiêu hủy hàng ngàn ha